

תעשיות ורישוי עסקים

איגוד הערים להגנת הסביבה מטפל בשלל מפגעים סביבתיים הנגרמים בשל פעילותם של מפעלים ועסקים בענפי תעשייה שונים. המידע על מפגעים סביבתיים נתקבל הודות הפניות של רשויות מקומיות והמשרד להגנת הסביבה, תלונות הציבור, ביקורות במפעלים, בדיקות במסגרת הליך רישוי עסקים.

לאחר בדיקת המהות ומידת המטרד, האיגוד מפנה את המלצותיו לטיפול במטרד לגורמים השונים שבידיהם מצויות סמכויות אכיפת החוק, כגון המשטרה הירוקה והמשרד להגנת הסביבה, מחלקות הפיקוח והרישוי של העיריות ואחרים. אופן הטיפול והדרישות מבוססים על חוקים ותקנים קיימים ברמה מקומית וארצית, כלומר חוקי עזר עירוניים עם נגיעה לנושאים סביבתיים, חוק רישוי עסקים והתקנות מכוחו, חוק למניעת מפגעים, תשכ"א- 1961 והתקנות מכוחו, חוק חומרים מסוכנים, חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד- 1984, תקנים של מכון התקנים וכו'.

טיפולו של האיגוד במטרדים מתבטא במספר מהלכים: וידוא וזיהוי המטרד, כולל ביקורת במקום לפי הצורך, לאחר מכן הצבת דרישות לתיקון המצב במידת הצורך, שמופנים כתנאים לרישיון העסק או הנחיות הניתנות מכוח סמכויותיו של אגף הפיקוח, בהמשך בדיקת פתרונות טכניים ויישום ובמידת הצורך ליווי בהליך משפטי לפי העניין ועפ"י דרישה.

כשלעסקים להתנהל לפי הנחיותיהם. באשר לעסקים אחרים אשר לגביהם לא פורסמו מפרטים אחידים, התנאים בנושאים סביבתיים נגזרים מתנאי המסגרת המתאימים לפי סוג ומהות העסק.

רישיונות עסק

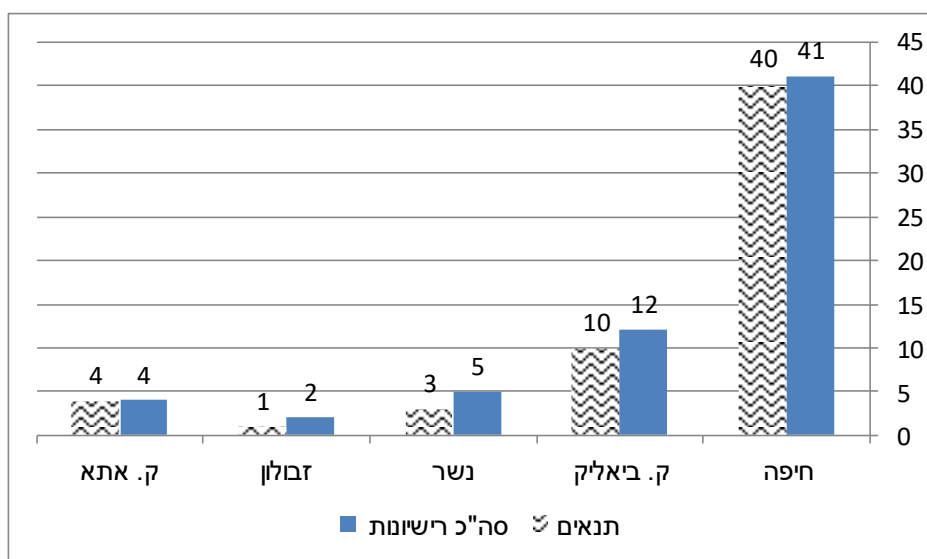
בשנת 2016 טופלו באיגוד 64 רישיונות עסק, אשר הועברו לטיפול האיגוד בהליך רישוי שוטף ממחלקות רישוי עסקים של הרשויות המקומיות.

בעסק אחד בחיפה העוסק בכימיקלים, הבקשה לא אושרה והוחזרה לרשות הרישוי בשל אי התאמות. בעסק בקרית אתא ניתנו תנאים מוקדמים בטרם מתן הרישיון על ידי הרשות.

ל-57 בקשות לרישיון, המהוות כ- 90% מכלל הרישיונות שהתקבלו במהלך השנה, הותנה הרישיון בתנאים שנותנים מענה לסוגיות סביבתיות הקשורות לעניין.

התנאים לרישיון עסק מבוססים בחלקם על ניסוחים שב"מפרטים אחידים" אשר נוסחו במשרד להגנת הסביבה למספר ענפי תעשייה, ביניהם איסוף והובלה אפשה ופסולת, מוסכים למיניהם, אחסון חומרי חטוי, הובלת שפכים וכו', אך ישנם סוגי עסקים בענפים אחרים שעבורם עדיין לא נכתבו מפרטים אחידים. במקרים אלה, מנוסחים התנאים על ידי גורם הרישוי הרלוונטי בהקשר הסביבתי, דהיינו איגוד הערים, ובמקרים מסוימים נדרשת התאמתם למצב בשטח ותנאי המקום. בסוגי תעשיות אשר לגביהן היו "תנאי מסגרת" קודמיים, כגון ציוד מכני כבד, עיבוד עץ, מסגריות ואחרים, מאמץ האיגוד נוסח תנאים זה שמטרתו מניעת מפגעים סביבתיים. במקרים שבהם לא קיימים "תנאי מסגרת", האיגוד פונה לגורמי הרישוי והאכיפה של הרשויות המקומיות ושל המשרד להגנת הסביבה וממליץ על הוספת תנאים ספציפיים לפי עניין

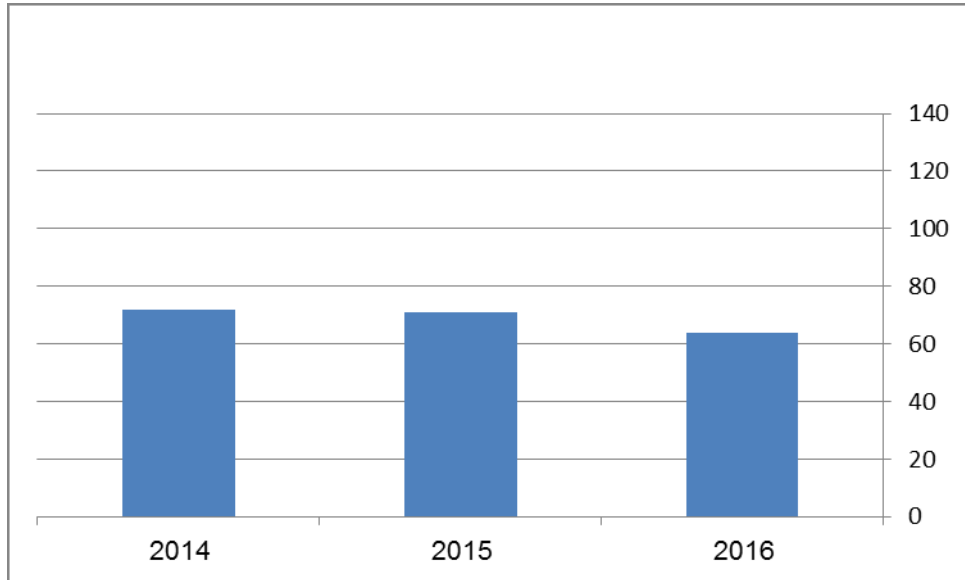
התפלגות רישיונות לפי רשות מקומית:

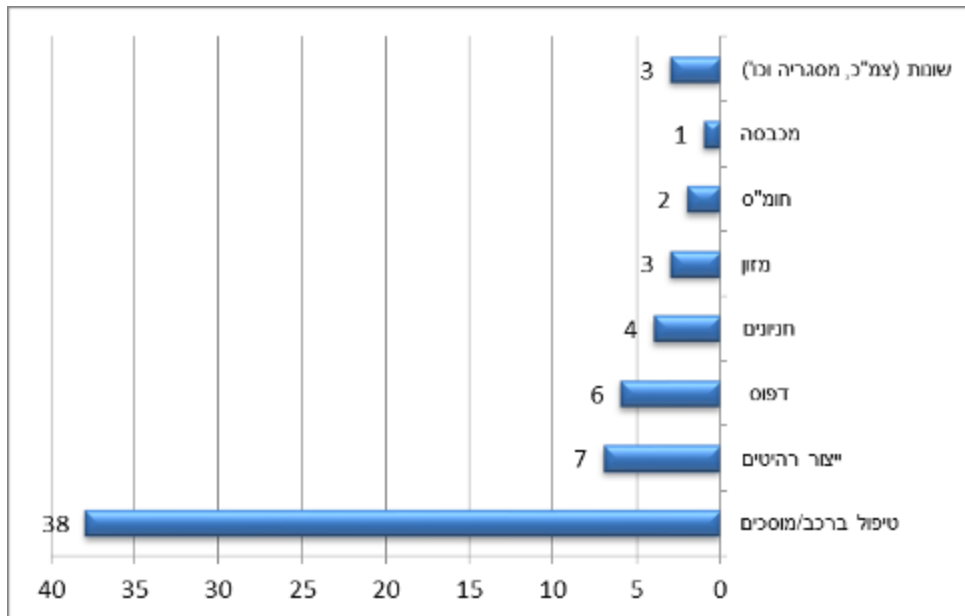
בחיפה טופלו 41 רישיונות, מתוכם ל-40 (כ-98%) נוספו תנאים. עיריית קריית אתא העבירה 4 בקשות לרישיונות ולכולם נוספו תנאים. מעיריית קרית ביאליק הועברו 12 רישיונות, כאשר של-10 נוספו

תנאים, נשר 5 רישיונות מתוכם ל-3 נוספו תנאים ומועצה אזורית זבולון אשר ביקשה טיפול בשני רישיונות.

מצבם של כלל הרישיונות שהועברו לטיפול דומה לשנים האחרונות ומשקף את ההליך ההתייעלות אשר החל עם רפורמה ברישוי עסקים משנת 2013.

התפלגות רישיונות לפי מהות העסק:

הטמעת דרישות סביבתיות בתנאים לרשיונות עסק

המשרד להגנת הסביבה גיבש הנחיות ודרישות לסוגים שונים של ענפי תעשייה ומסחר המנחת את העסקים לפעול על פי קווים מנחים מההיבט הסביבתי. האחריות על יישום הדרישות מוטלת על הבעלים, אשר לפי ההגדרות של התנאים יכול להיות אחד מאלה: א. בעל העסק; ב. המחזיק בעסק; ג. בעל רשיון העסק; ד. האדם שבהשגחתו, בפקוחו או בניהולו פועל העסק. להלן נציג, לצורך המחשה, דוגמאות של ההנחיות שבתנאים לרשיונות עסק למספר סוגי עסקים אשר הגיעו לטיפול האיגוד:

מוסכי מכונאות כללית: התנאים מתייחסים ללמגוון תחומים, אך הנושא העיקרי לעסקים מסוג זה הינו שפכים המכילים שמנים מינרליים.

משטחי התפעול בעסק יעמדו בדרישות הבאות: יהיו עמידים בפני חילחול פחממני דלק ושמנים; יהיו מקורים; יופרדו משאר שטחי העסק על ידי תעלות ניקוז לתשטיפים המכוסות בשכבות. ייבנו בשיפועים המובילים את התשטיפים אל מתקן מפריד הדלק/שמן או לתעלות ניקוז לתשטיפים. תעלות הניקוז יאפשרו זרימת תשטיפים ממשטחי התפעול למפריד השמן בכל עת, ויהיו עמידות בפני חלחול דלק ושמן.

דרישה מרכזית הינה כי בעסק יותקן ויופעל מתקן מפריד דלק/שמן תיקני וקיים פירוט על נפח המפריד לפי שטח משטחי התפעול במוסך. במפריד יהיה שסתום סגירה למניעת יציאת תשטיפים מהמפריד במקרה בו שכבת הפאזה השומנית הצפה במפריד תעלה מעל הגובה המרבי המתוכנן. השסתום יהיה בעל סגר בטחון המונע את פתיחתו. במפריד בו אין שסתום סגירה, יותקן אמצעי התרעה מסוג מד גובה או אמצעי אחר.

השפכים ביציאה מהמפריד שמן יוזרמו למערכת הביוב הציבורית באיכויות הבאות: ריכוז שמן מינרלי לא יעלה 20 מג"ל וריכוז כלל מוצקים מרחפים לא יעלה על 1000 מג"ל.

שמן משומש ייאסף במתקן לקליטת שמן משומש בנפח הדרוש ויסולק מהעסק בהתאם לתקנות למניעת מפגעים (שמן משומש) התשנ"ג – 1993.

כמו כן, ישנן הוראות בנוגע לפסולת מוצקה וחומרים מסוכנים (פינוי פסולת חומרים מסוכנים, קרקע מזהמת ומצברים משומשים).

מוסכי פחחות וצביעה: התנאים לרשיון עסק מתמקדים בעיקר בנושא איכות אוויר ומניעת מטרדי ריחות וזיהום אוויר עקב עבודות הצביעה במוסך.

הקו המנחה דורש כי העסק לא יפלוט מחוץ לתחומו מזהמי אוויר או ריחות בלתי סבירים כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים התשכ"א - 1961. כמו כן, אין לבצע עבודות צביעה, שיוף, ליטוש וכ"ד בשטח פתוח מחוץ למבנה עסק. עבודות מסוג זה שלא מתבצעות בתנור צביעה יבוצעו במבנה או בחלל עבודה סגור משלושה צדדים לפחות ומלמעלה ובאופן שלא יגרמו למפגע סביבתי של ריחות.

התנאים מדגישים את הצורך שעבודות צביעה וייבוש יבוצעו בתוך תנור צביעה אטום שמצויד במערכת לסינון, כאשר פתח הכניסה לתנור הצביעה יהיה סגור בכל עת ואין לאוורר את התנור על ידי פתיחת פתח הכניסה.

מוסכים הללו נדרשים במסגרת התנאים להקפיד על נושא הפסולת והנקיון. מספר סעיפים מתייחסים לפינוי פסולת לפי סוגיה: פסולת מסוכנת תפונה על פי התקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים

מסוכנים), התשנ"א – 1990; מצברים משומשים או פגומים יוחזרו ליצרן/ספק או יפנו למפעל מחזור מורשה; גרוטות רכב וחלקי רכב משומשים שאינם מיועדים לשימוש יועברו לאתר לסילוק פסולת בנין וגרוטות רכב באמצעי הובלה שבהתאם להנחיות הרשות המקומית.

חשמלאות רכב

העסק מחוייב להקפיד על נושא אחסון ופינוי מצברים משומשים או פגומים. אלה יפנו למפעל מחזור או ישלחו לאתר פסולת רעילה ברמת חובב בהתאם לתקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א - 1990.

ייצור רהיטים, נגריות

התנאים בעסקים לעיבוד עץ, אשר חלקם כוללים פעולות צביעה, שמים דגש על נושא איכות האוויר ומטילים על הבעלים האחריות על טיפול נאות באויר היוצא מהעסק. המתקנים לעיבוד עץ הכוללים מערכת יניקת אוויר אל מחוץ לכותלי העסק, יצויידו במערכת שאיבת אויר שתחובר לשק סינון חלקיקים או למתקן סינון אבק נסורת מרכזי הכולל מסנן שקים. מערכת שאיבת האוויר תפעל בכל עת בה מופעל מתקן עיבוד העץ. תהליכי צביעה בהתזה, הספגה, הדבקה וציפוי יבוצעו בחלל עבודה סגור מכל צדדיו מצוייד במערכת יניקה אשר תחובר למתקן סינון לטיפות, רסס וריחות.

ציוד מכני הנדסי כבד

מרבית הדרישות במקרה זה זהות לתנאים למוסכי מכונאות עם דגש על התשתיות. משטחי תפעול ותעלות ניקוז יהיו עמידים בפני חילחול פחממני דלק ושמנים. כמו כן, מיכלי דלק ושמן עיליים יוצבו בתוך מאצרות שמתקיימים בהם מספר תנאים התנאים הנוגעים לנפחם וצורת בנייתם. בעניין הקולחים המוזרמים לרשת הביוב הציבורית מודגש בתנאים, בין היתר, כי הם לא יכילו בנזין, בנזן, נפט, ממיסים או כל נוזל, מוצק או גז העלול לגרום להיווצרות אווירה נפיצה במערכת הביוב.

מכבסות

מכבסה כללית, ללא ניקוי יבש, מחוייבת לעמוד, מבחינת איכות השפכים המוזרמים לרשת הביוב בדרישות המפורטות בחוקים הבאים: חוק עזר להזרמת שפכים תעשייתיים למערכת הביוב העירונית, תקנות רישוי עסקים (ריכוזי מלח בשפכים תעשייתיים), תקנות המים (מניעת זיהום מים) (ערכי הגבה של שפכי תעשייה). כמו כן, העסק ימנע מלגרום ריח חזק או בלתי סביר לסביבה. במקרה של מכבסות עם ניקוי יבש, נדרש העסק בתנאים לרישיון להפעיל מכונות ניקוי מסוג חדש בלבד. בשום מקרה לא יופעלו מכונה סגורה דור שני שאינה כוללת מעבה או אמצעי אחר לצורך מיחזור חומרי פרכלורואתילן או מכונה פתוחה. המכונות לניקוי יבש בעסק יעמדו בדרישות התקן הישראלי ת"י 8230 "דרישות בטיחות למכונות לניקוי יבש המשתמשות בפרכלורואתילן".

שכפי עסק לניקוי יבש יעמדו בדרישות התקנות המוזכרות לעיל. מלבד זאת, שפכים ומי עיבוי שמקורם מפעילות מכונות ניקוי יבש לא יוזרמו למערכת הביוב הציבורית, אלא יאספו במכלים נפרדים לצורך פינוי ליעד מאושר על פי התקנות.

חניונים

ההתייחסות להפעלת חניונים מבחינת איכות הסביבה מתחלקת לפי סוג החניון: פתוח, סגור או מעורב. התנאים של חניונים סגורים או מעורבים דורשים התקנת מערכת איורור מכאנית הכוללת

פתחי כניסה ויציאה של אוויר מאולץ ומפוחים שתופעל באמצעות מערכת בקרה המבוססת על גלאי CO. כמו כן, התנאים הקובעים כי תותקן ותופעל מערכת גלאי גפ"מ וכן מפרטים, בין היתר, נתונים בנוגע לפיזור הגלאים, המרחיקם ביניהם, כיולם וכיוונם. מלבד נושא איכות האוויר, ישנה תייחסות בתנאים, הן במקרה של חניונים סגורים והן בחניונים פתוחים, לחומרים מסוכנים ואיסור כניסת כלי רכב הנושאים חומ"ס וכן לנושא הפסולת והנקיון.

בתי קירור

בבתי קירור משתמשים כחומר קירור באמוניה או בפריאונים. בתי הקירור קטנים משתמשים לרוב בפריאונים שהינם גזים עמידים על בסיס כלורו-פלוארו-פחמן, מאושרים לשימוש לצורכי קירור, לאומת בתי קירור גדולים המשתמשים באמוניה.

התנאים לרישיון עסק מצביבים דרישה הקובעת כי, במידה וכמות החומר עולה על המפורט בתקנות חומרים מסוכנים (סיווג ופטור), התשנ"ו - 1996, הפעלת העסק מותרת אך ורק כאשר בידיו של הבעלים היתר רעלים כחוק, כנדרש בחוק חומרים מסוכנים, התשנ"ג - 1993. כמו כן, ייעשה שימוש בחומרי קירור שיובאו באישור משרד התעשייה והמסחר. על בעל העסק מוטלת האחריות כי חומרי הקירור הפוגעים בשכבת האוזון, דהיינו פריאונים "רגילים", יפוגו למיחזור לאחר שימוש.

מפגעים סביבתיים ומניעתם

במהלך השנה נתנו מענה לכ-138 פניות בנושאים הקשורים לריחות/זיהום אוויר, חומרים מסוכנים, אסבסט, פסולת ושפכים, אשר התווספו למאות תלונות בתחומים אחרים שמטופלים באיגוד, כגון רעש וקרינה. הסיבות לפניות בפעילות תעשייתית, הן ממפעלים גדולים והן מעסקים בינוניים וקטנים למיניהם, אך גם ממפגעים הנגרמים בתחום הפרט.

מספר רב של תלונות התייחסו למטרדי ריחות. טיפול האיגוד במטרדים אלה בא לידי ביטוי בסיור שטח, בנסיון לאתר ולזהות את מקור התלונה, ביקורים במפעלים שיש לגביהם חשש כגורמי ריחות, פגישות עם מתלוננים, ניתוח נתונים איכות אוויר ומטאורולוגיה.

דיווחים על קיום מפגעים מועברים לאיגוד ישירות בכתב או בטלפון, באמצעות אתר האינטרנט, דוא"ל או דרך גורמים אחרים: רשויות מקומיות לרבות מוקדים עירוניים ומחלקות שונות באותן רשויות, המשרד להגנת הסביבה כולל מוקד הסביבה הארצי, מוסדות ציבור, עמותות, משרדים ותאגידי שונים, ואף ממפעלים ועסקים המלינים של שכניהם.

באשר לפניות בנושא ריחות, יוזכר כי קיים נוהל אשר נקבע במשרד להגנת הסביבה המגדיר מטרד ריח וכן קובע הנחיות לביצוע בדיקת ריח בשטח. הנהלים באים למלא ההיעדר התקנות בנושא זה, דבר שנובע מהקושי להגדיר באופן כמותי ריח שייחשב כחזק או בלתי סביר, כהגדרת ה"חוק למניעת מפגעים", תשכ"א, 1961: "לא יגרום אדם לריח חזק או בלתי סביר, מכל מקור שהוא אם הוא מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי לקרבת המקום או לעוברים ושבים".

מטרדים ממפעלי בטון

מפעלי בטון הנמצאים באזורי תעשייה פועלים בכפוף לתנאים לרשיון עסק מטעם המשרד להגנת הסביבה, הקובעים בין היתר כי אחסון האגרטיים וחול מחצבה יהיה בתאי אחסון סגורים בשלושה צדדים, כי הצמנט יאוחסן אך ורק בסילונים מחוברים למערכת סינון אבק, כי המסועים לשינוע יהיו מכוסים, כי בתאי האחסון החיצוניים תוקם צערכת הרטבה אוטומטית.

בביקורים תכופים שנערכו במפעלי בטון באזור, כגון "שפיר" בחוף שמן, "רדימיקס" במרץ חיפה, "הנסון" בנשר, "רדימיקס" ו"הנסון" באזור תעשייה ק. ביאליק, נמצא כי אף על פי שהמפעלים פועלים לרוב על פי לדרישות המשרד, מתקיימים מטרדי אבק ברמות שונות בהתאם לרמות התחזוקה השונות של החברות.

במספר סיורים באזור, נמצא כי מפעל "הנסון" בקרית ביאליק מהווה דוגמה טובה לרמת תחזוקה נאותה.

מפעל "הנסון" בקרית ביאליק מהווה דוגמה לרמת תחזוקה נאותה

במפעל "רדימיקס" בקרית ביאליק נערכו מספר ביורות ופגישות, על מנת להגיע לפתרון בעיית האבק המונח על הרחוב מחוץ למפעל. נציגי המפעל התחייבו לשמור על נקיון בסביבת האתר ולהפעיל בתדירות גבוהה יותר מכנות טאטוא זעירה. להשוואה מובאים כאן צילומים משנת 2015 ו-2016 של סטע הכביש בסמוך למפעל "רדימיקס" בקרית ביאליק.

2016

רח' החרושת, ק. ביאליק : 2015

באותו עניין, התקבלו מספר תלונות מעסק שכן על מטרדי אבק ברחוב המלאכה בחיפה, בו ממוקם מפעל בטון "שפיר". בביקורים שנערכו במקום על ידי האיגוד וכן המשרד להגנת הסביבה נמצא כי המפעל פועל על פי התנאים של רישיון העסק של המשרד להגנת הסביבה. בכל אופן, האיגוד העלה את האפשרות כי מרבית האבק השוקע על הכביש מובא בגלגלי המשאיות המגיעות מאתרים שמחוץ למפעל. משאיות/מערבלים העוזבות את המפעל עוברות שטיפת מים בטרם יציאתם. האיגוד ביקש מהמשרד, בהיותו נותן אישור למפעלי בטון, לדרוש מהנהלת המפעל לדואג בעצמו ולבצע טאטוא הכביש בקטע הסמוך למפעל, כפי שהתייב בעבר בפני נציגי המשרד להגנת הסביבה. כמו כן המלצנו על הוספת הדרישה בתנאים נוספים למפעל בטון. יישום קבוע של פעולת הטאטוא על בסיס יומיומי בעונות היבשות ועל בסיס שבועי או בהתאם לצורך בעונת הגשמים, בשילוב פעולות ניקיון של הרשות המקומית, אמור לתת מענה יעיל למטרד האבק בסביבת מפעל שפיר. יוזכר גם כי האיגוד שלח בנובמבר 2016 מכתב נוסף אל שרותי הנקיון העירוניים בבקשה להגביר את פעולות ניקי האבק ברח' המלאכה.

מטרדים מעבודות תשתית ואתרי בנייה

אתרי בנייה ועבודות תשתית מהווים מקור נוסף למפגעים סביבתיים, בעיקר בענין גרימת מטרד אבק, אך גם מטרדי רעש באזורי מגורים. פניות התושבים מצביעות הן על מתחמי בנייה בכנה מידה שכונתי, דוגמת אזור **כורדני** בקרית מוצקין, שכונת **נאות פרס** בחיפה, **תחנה המרכזית החדשה** בצ'קפוסט, **פרוייקט ורדיה** ואחרים, והן על פרויקטיים קטנים מקומיים דוגמת בנייה חדשה או תמ"א 38 בקרית חיים, ברח' נעמת, דרך הים, רח' שימקין, קניון קסטרא בחיפה. במקרים מעין אלה, נציג האיגוד עורך סיורים במקום ולאחר מכן מועברות המלצות וממצאים להמשך טיפול בידי הגורמים האחראים על תקנות תכנון ובנייה, כולל היתרי בנייה. במידת הצורך, נמסרות הנחיות והתייחסות האיגוד בדבר מניעת מטרדים לסביבה, כגון שימוש בחומרים לדיכוי אבק, הפעלת אמצעי הרטבה, מגבלות במהירות נסיעת כלי רכב באתרי בנייה ואחרים.

אתר בנייה נאות פרס

מפגעי אסבסט

מוצרי אסבסט-צמנט משמשים כחומרי בנייה. הערכה היא כי בישראל למעלה מ-100 מיליון מ"ר של לוחות אסבסט צמנט, כולל גגות, מבנים, גדרות, מסתורי כביסה וכו'. לפי המידע הקיים כיום, לוחות אסבסט-צמנט אינם מהווים סכנה לבריאות כל עוד הם במצב תקין, לא שרוף או במצב התפוררות כתוצאה מפעולות יזומות כגון עבודות ניסור, קידוח, ליטוש וכדומה הגורמות להתפוררות החומר ופיזורו באוויר.

מוצרים אלה הינם קשיחים העשויים תערובת של מלט (כ-90%), אסבסט ומים ושאינם ניתנים לפירור, כתישה או צמצום לאבקה על ידי מגע ידני במצב יבש. סיבי האסבסט במוצרים אלו "לכודים", ולכן מוצרים אלו אינם מהווים מפגע כל עוד הם לא במצב כמפורט בחוק - "חוק למניעת מפגעי אסבסט ואבק מזיק" התשע"א-2011, אשר מגדיר "מפגע אסבסט" בפרק ב' ("הגדרות") כדלקמן:

- פליטה של אבק נראה לעין הנגרמת מעבודת אסבסט;
 - אסבסט צמנט שרוף או מרוסק, וכן אסבסט צמנט שבור במידה ניכרת (למעלה מ-30%);
 - אסבסט פריך החשוף לאוויר;
 - מצבור של פסולת אסבסט החשוף לאוויר.
- בחוק מתיר המשך השימוש באסבסט קיים במקומות פרטיים, אם לא מתקיים מפגע לפי ההגדרות הנ"ל, כגון אסבסט שרוף, מתפזר מעבודות פירוק, מצבור פסולת, מרוסק במידה ניכרת. במקרה של מפגע כהגדרתו בחוק, יש לסלקו מהמקום בהתאם לנהלים.
- במבנה ציבור העשוי מאסבסט צמנט, ישנה דרישה בחוק לביצוע פעולות תחזוקה הכוללות צביעת הלוחות מכל הצדדים החשופים לאוויר, בהתאם להנחיות המפרסמות באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה.
- במהלך השנה התקבלו פניות רבות בנושא אסבסט מתושבים המודאגים מהימאות חומרי בניה מאסבסט בסביבת מגוריהם: חיפה, קרית ביאליק, קרית אתא, טירת הכרמל. ברוב המקרים, לא נמצא כי מתקיים מפגע אסבסט, אך בארועים של שריפות, דוגמת שריפה ברח' רד"ק וברח' יפו בעיר התחתית או במקומות בהם השתוללו השריפות בחיפה בחודש נובמבר 2016, האיגוד הוזעק לבדוק מעורבות אסבסט. הממצאים והמסקנות הועברו לגורמים הנוגעים בדבר: העירייה והמשרד להגנת הסביבה, לצורך אכיפת דרישת הפינוי.

מבנה שרוף עם מעורבות חומרי אסבסט-צמנט

מטרדי עשן וריחות מארובות של תנורים להסקה דירתית

כמדי שנה, מתקבלות בעונת החורף תלונות בנושא, לרוב באופן ישיר מתושבים, אך גם מגורמים מוסדיים המפנים לאיגוד הערים פניות מסוג זה. עיקרי התקינה בנושא זה הם כדלקמן:

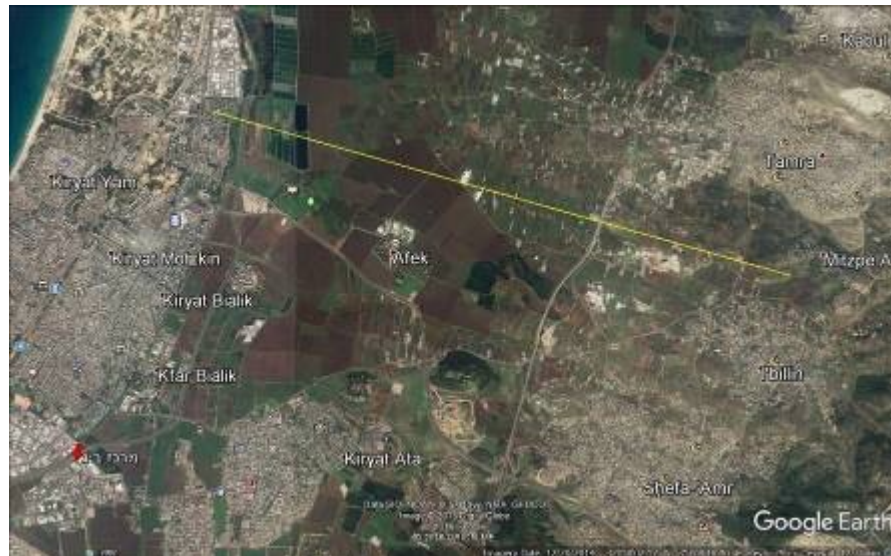
תנורי הסקה בנפט: תקן ישראלי 838, חלק ג', קובע כי גובה ארובה של תנור להסקה ביתית תהיה 2 מ' לפחות מעל גובה בנינים סמוכים ברדיוס של 15 מ' סביב הארובה.

תנורי הסקה בחומר מוצק (עצים): על פי תקן 1368 בעניין תנור להסקה ביתית, הארובה צריכה לבלוט 1 מ' מעל לנקודת מפגש הארובה עם הגג. תיקון לתקן משנת 2011 קובע כי הארובה תהיה גבוהה ב-1 מ' לפחות מעל החלונות החדרים העליונים המיועדים לשהייה של בני אדם במבנים שברדיוס של 10 מ' ממוצא הארובה.

תנורי הסקה בג"מ: ת"י 995, אין דרישה בעניין ארובה. יוזכר כי משרד התעשייה והמסחר, לשעבר התעשייה והמסחר, הינו מוסמך לאכוף תקנים אלו. לגורמי איכות הסביבה, לרבות איגודי ערים, אין סמכות לאכוף התקנים האמורים לעיל. תקינה מקומית, ללא קשר לחומר ההסקה ולגובה הארובה: ברשויות מקומיות חוקקו חוקי עזר העוסקים בעניין מטרדים, הכוללים גם הגדרות בעניין עשן או פיח מארובות. לפי כך, ניתן לדרוש במקרים מסוימים הסרת המפגע על ידי הרשות המקומית על פי הסמכות הניתנת לה כחוק. יש לזכור כי תקנות תכנון ובנייה הדורשות היתר בנייה להתקנת תנור הסקה (חלק י"א). לכן, בהסתמך על התקינה הקיימת, בעיקר בתחום תכנון ובנייה, ניתן לדרוש תיקון המצב כאשר הנחיות התקן, כגון גובה הארובה, אינן מיושמות.

מטרדי ריחות משטחי חקלאות

בחודשי הסתיו 2016 חזרו תלונות על ריחות שריפה בצפון הקריות (ק. ביאליק וק. מוצקין). נציגי האיגוד ערכו סיורים לאיתור מקור הריחות הן באזורים קרובים והן מרוחקים ממקום התלונות. כך נערכו סיורים אזור תעשייה קרית ביאליק, באתר "קומפוסט 2000", באתרי בנייה בקרית מוצקין ובשטח בריכות הדגים של קבוץ אפק. הסיורים התרחבו עד אזור טמרה בגליל מערבי, שם התגלו שרידי שריפות בשטחים חקלאים. בדיקת נתוני מטאורולוגיה, כגון כיוון רוח בעת התלונות מביאה למסקנות כי אזור זה יכול להוות מקור מטרד הריחות. הממצאים הועברו לגורמים במשרד להגנת הסביבה מחוז צפון לצורכי איתור ואכיפה.

מפת גוגל עם סימון כיוון הרוח והמרחק בין מקום השריפות לבין מקום התלונות

מפגעים סביבתיים מבתי אוכל

נושא איורור ומניעת עשן וריחות מבתי אוכל מוסדר ב"תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבתי אוכל". באחד מפרקי התנות, ישנה התייחסות להגבהת הארובה ב-2 מ' מעל גובה המבנה בו נמצא בית אוכל ומעל גובה הבניינים הסמוכים. במקרים מסוימים, בשל תנאי המקום (בניינים רבי-קומות בקרבת מבני בתי אוכל חד-קומתיים), לא ניתן ליישם את ההנחיה הנ"ל באשר להגבהת הארובה. במקרים אלה, יש להקפיד ביתר שאת על תחזוקה/ניקוי מערכת האיורור/הנידוף כולל המסננים במנדף.

אף על פי על התקנות האמורות אמון משרד הבריאות, האיגוד מסייע לרשויות בטיפול במטרדי ריחות מסוג זה ומעביר מסקנות מביקורים בשטח והמלצות למיזעור המטרד. בין השאר, נדרש בית העסק להגביה את הארובה, לבצע פעולות ניקוי בארובות ובמנדפים (ע"פ תקן NFPA) או להתקין אמצעים נוספים למניעת ריחות ועשן מחוץ לבית העסק.

בין בתי אוכל אשר טופלו במהלך השנה נמנים: אבו אלזוז ברח' הרצליה שבחיפה, "ביגה" ברח' חורב חיפה, "רובן" שד' הנשיא, "ויונו" בדרך פיקא, BBB בקרית חיים, "בורגר-דיל" קרית אתא, ריץ' (לשעבר רוטשילד) בקרית ביאליק, שאורמה זהר וסנדביץ ביאליק, "סביחיה" ברח' אבאס בחיפה ואחרים.

יודגש כי רק שיתוף פעולה אדוק עם גורמי הרישוי והפיקוח בעיריות יכול להוביל לתוצאות הרצויות בצמצום המטרדים מבתי עסק.

ארובות לאחר הגבהה לפי דרישה (דצמבר 2016)

ארובות של תי אוכל בק. ביאליק (מאי 2016)

מפגעים סביבתיים מתעשייה ועסקים

עם קבלת תלונה על מטרד סביבתי ולאחר בדיקת המהות ומידת המפגע, האיגוד מפנה את המלצותיו לטיפול לגורמים השונים שבידיהם מצויות סמכויות אכיפת החוק, כגון המשטרה הירוקה והמשרד להגנת הסביבה, מחלקות הפיקוח והרישוי של העיריות ואחרים. אופן הטיפול והדרישות מבוססים על חוקים ותקנים קיימים ברמה מקומית וארצית. כלומר, חוקי עזר עירוניים הנוגעים לנושאים סביבתיים, חוק רישוי עסקים והתקנות מכוחו, חוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961 והתקנות מכוחו, חוק חומרים מסוכנים, חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, תקנים של מכון התקנים ועוד.

במסגרת הטיפול במפגעים מסוג זה, חלקו של האיגוד מתבטא במספר פעולות, ביניהן: אימות וזיהוי המטרד, כולל ביקורת במקום, לאחר מכן, הצבת דרישות לתיקון המצב במידת הצורך, המנוסחות כתנאים לרישיון העסק או הנחיות הניתנות מכוח סמכויותיו של אגף הפיקוח. בהמשך, בדיקת פתרונות טכניים ויישומם, ובמידת הצורך, ליווי משפטי לפי העניין ועפ"י דרישה. בין המפעלים והעסקים אשר נבדקו וקיבלו התייחסות מההיבט הסביבתי, בשיתוף עם מחלקות הרלוונטיות ברשויות והמשרד להגנת הסביבה נמנים:

- מפעלי הבטון רדימיקס, הנסון ושפיר בקרית ביאליק ובחיפה אשר הוזכרו לעיל.
- מקור הפורמיקה בחיפה.
- ר.ד. מאייר, מפרץ חיפה.
- קב ונקי, מפרץ חיפה.
- יציג, א.ת. קרית ביאליק.
- כוכב הגליל, מפרץ חיפה.
- מעוף מתכות, מפרץ חיפה.
- שני דייגים, מפרץ חיפה.
- ממגורות עמיר דגן, מפרץ חיפה.